DENGÊ KOMKAR

Sal : 10
Wext : 19.4.1988
Hejmar : 106
Biha : 1 DM

KOVARA FEDERASYONA KOMELÊN KARKERÊN KURDISTAN LI ELMANYA FEDERAL

Irak Kürdistanı'nda Katliam:
5 BİN ÖLÜ, 7 BİN YARALI

Sömürgeci Bağdat rejimi, 17 Mart 1988 günü Irak Kürdistanı'nda kimyasal silahlarla yeni bir kitlesel katliam daha gerçekleştirdi. Tüm dünyanın gözleri önünde yapılan katliam sonucunda, sivil halktan 5 bin kişi yaşamını yitirirken, 7 bin kişi de çeşitli derecelerde yaralandı. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra işlenen en büyük kitlesel katliama sahne olan Kürdistan'ın Halebçe kentinin sokakları, çocukların, kadınların, yaşlı ve gençlerin cesetleriyle dolu hayalet bir kente dönüştürüldü.

(Yazısı 4. sayfada)

Kürdistanlı Kadınlar 8 Mart'ı Coşkulu Bir Şekilde kutladılar

8 Mart Dünya Kadınlar Günü tüm dünyada etkin bir şekilde kutlandı. Kadınlar, bir 8 Mart'ta daha haksızlığa, sömürüye, baskıya ve hertürlü horlanmaya karşı seslerini birlikte yükselttiler. Kürt kadınları da bugünün önemini ve özel olarak Kürdistanlı kadınların bugün içinde bulunduğu durumu dile getiren bildiriler yayımladılar, çağrılar yaptılar, seminerler ve eğlence programları düzenlediler.

Artık çok yaklaştığımız; bilim ve tekniğin büyük gelişmeler kaydettiği 2000 yılının eşiğinde de, yüzyıllar boyu süregelen ve toplumda çözüm bekleyen, oldukça da önemli bir sorunu teşkil eden kadın hakları, daha istenilen düzeyden çok uzak. Sömürü mekanizmasının tüm gücü ile işlerlikte olduğu ülkelerde, kadın biyolojik özeliklerine ve toplumsal işlevine bakılmaksızın sömürülmekte, horlanmakta, baskı altında tutulmakta. Kadın, sosyal yaşamda erkekle aynı derecede etkin olmak için eşit haklara sahip olsa da -ki birçok ülkede kadınlar bundan da yoksunlar-, aynı olanaklara, toplumun hoşgörüsüne ve güvenine tam olarak sahip değil. Kadınlara yönelik geleneksel ikinci sınıf insan muamelesi etkinliğini korumakta. Kadın, daha bir "zevk" aracı, bir meta gibi alınıp satılmaktan, üzerinde hak iddia edilmekten kurtulmuş değil.

Kürt kadını ise, 8 Mart'ı çok daha ağır koşullarda geçirdi. O, bu acıları ve zorlukları daha fazla hisetmekte. Onun ülkesinde baskının, sömürünün, horlanmanın dozu ve yentemleri daha da katmerli ve acımasızcadır. O, bir taraftan çarpık olarak gelişen kapitalizmden ve hala hisedilir derecede güçlü olan feodal üretim ilişkilerinden ve değer yargılarından çekerken, diğer taraftan da ulusal baskı altında tutulmaktadır; katliamlar, sürgünler yaşamakta, ölümle burun buruna bir hayat sürmekte. Bir anne olarak çocuklarına, yok edilmek, unutturulmak istenen ulusal dilini, kültürünü, benliğini kazandırma gibi kutsal bir görevi yerine getirmektedir.

Bu çok yönlü sömürü ve baskı Kürt kadınlarının sorumluluklarını artırırken, aynı zamanda onu daha da aktifleştirmekte; dünyadaki hemcinsleriyle olduğu gibi, toplumun diğer bireyleriyle de sıkı bir dayanışma içine itmektedir.

F. Almanya ve B. Berlin'de yaşıyan Kürdistanlı kadınlar, 8 Mart dolayısıyla çeşitli aktifitelerde bulundular, eylemler gerçekleştirdiler:

Wuppertal

5.3.88'de Kürt kadınları olarak, Wuppertal'da, 8 Mart'ı diğer ulusların kadın örgütüyle birlikte düzenlediğimiz bir geceyle kutladık. Haus der Jugend tarafından düzenlenen gece saat 19.00 da başladı.

Açılış konuşmasından sonra geceye katılan kadın grupları, kendi ulusal danslarından parçalar sundular. Düsseldorf ve Wuppertal folklor grubundaki bayan arkadaşlarımızın sundukları oyunlar geceye renk kattı. Oyunlardan önce bir bayan arkadaşımız gecenin anlamıyla ilgili bir konuşma yaptı.

Şilan

MÜNİH

Münih Kürdistanlı Kadınlar Komitesi olarak, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü dolayısıyla, 12 Mart günü bir kutlama gecesi düzenledik. Gecemiz, genelde kadınların, özel olarak da Kürdistanlı kadınların toplumsal yaşamdaki yeri ve sorunlarına birkez daha parmak basan bir konuşma ile açıldı.

Konuşmada Kürt kadınlarının henüz istenilen düzeyde bir örgütlenme ve aktif çalışma düzeyine ulaşamadıkları belirtilirken, bunun karamsarlığa sebep olmaması söylendi. *"Kürt kadınları kısa sürede yaşamın her alanında kendilerini çalışmalarıyla göstereceklerine kuşku yok"* denildi. Bunun en açık örneğini KOMJIN'ın kurulması ve örgütlü

mücadeleye karşı kadınların gün geçtikçe ilgi göstermeleri örnek gösterildi ve şöyle dendi:

"Bizler Kürt kadınları olarak tüm bu haksızlıklara, alçaklıklara, uygulanan zülm ve baskılara baş eğmeyeceğiz, göz yummayacağız. Aksine örgütlenip güçleneceğiz. Halkımızın özgürlük mücadelesine omuz verip, ülkemizde özgür ve demokratik bir yaşam kurulana dek inatla ve inançla çalışacağız."

Eğlence bölümünde ise, Kürt kadınlarının kahramanlıkları ve sorunlarını işleyen şiirler okundu, folklor ekipleri oyunlar sergilediler. Koro, Kürt halk türküleriyle, devrimci marşlar okudu. Ozanlar ise, hünerlerini sundular. Programın sonunda ise "Kaniya Dılan" adlı film izlendi. Başarılı bir şekilde son bulan geceye, 80 dolayında kişi katıldı.

Şirvan ZANAN

Hamburg

Bu yıl 8 Mart, Portekiz Kadın Grubu, İran Demokratik Kadınlar Kolu, İran Halkın Fedaileri Kadınlar Kolu, Halkevi Kadınlar Kolu, Şilili Kadınlar, Kürdistanlı Kadınlar Komitesi - KOMJIN, Demokratik Kadınlar İnsiyatifi, Alman Komünist Partisi Kadınlar Kolu, Anti Faşistler Birliği, Barış ve Özgürlük İçin Enternasyonal Kadınlar Ligi, Antiapartheid Hareketi'nin katılımıyla, 5 Mart günü coşkulu bir şekilde kutlandı.

Biz, Hamburg KOMJIN üyesi bayanlar olarak, oldukça renkli olan geceye, folklorun yanısıra, Cixerxwin ve Cemşit Mar'dan şiirler okuyarak katkıda bulunmaya çalıştık. Orada, ulusal renklerimize, Kesk û Sor û Zer, Sıpi û Gevar'a büründük.

İranlı kadınlar korosu, Türk saz grubu-Barış, Uschi Grünk, gecenin sembolü olan: *"... Ve Kadın Bir İnsan Olduğu İçin..."* i haykırırken; program, Kürt, Arap, Afrika ve Latin Amerika davullarının bir fülüt eşliğinde oldukça hareketli bir ritimle kitleyi coşturmalarıyla son buldu.

Ayrıca programda yer verilen mesajımızdan bölümleri aktarıyoruz:

"... Adımız KOMJIN-Kürdistanlı Kadınlar Komitesi.

Amacımız, Kürdistanlı kadınların sorunlarına olanaklarımız ölçüsünde

➡

çözümler getirmeye çalışmak, Kürt kadınlarını sorunlarının aşılmasında kendilerini bu platforma çekmek. Yönetimde ve diğer birçok konuda söz sahibi olması çeşitli gerici kurum ve değer yargılarınca engelenen Kürt kadınını, söz ve yetkili kılmaya çalışmak.

Başta kadınlar olmak üzere, tüm ilerici, barışsever örgüt ve kişilerle ilişki kurmak, onlarla dayanışma içinde olmak ve birlikte çalışmak, oldukça önem verdiğimiz diğer bir amacımızdır.

Böyle önemli bir günde, sizlerle dayanışma içinde olduğumuzu tekrarlarken, sizleri, Kürt Halkına karşı uygulanan sömürgeci baskı ve zulme son verilmesi için, birlikte hayır demeye; Kürt çocuklarının ana dilde eğitim görme ve Kürt halkının kendi ana dilinde yayın yapma hakkını, kısacası kendi ulusal demokratik hakları için yürüttüğü mücadeleye destek vermeye çağırıyoruz..''

Gulizer

Köln

Köln Kürdistanlı Kadınlar Komitesi olarak, 8 Mart dolayısıyla değişik etkinliklerde bulunduk. Çok sayıda kadın örgütünün içinde yer aldığı ''KADINLAR FORUMU'' ile ortak bir bildiri yayınlarken, KOMJIN-Köln olarak Türkçe, Almanca ve Kürtçe bir bildiri çıkardık. Bildiride; F. Almanya, Türkiye ve T. Kürdistanı'ndaki kadınlarımızın sorunları, bu sorunları aşabilme yolları ve yöntemlerine değinilirken, özellikle örgütlü mücadelenin bu sorunları aşmadaki öneminin altı çizildi.

12 Mart günü DGB'ye bağlı KADINLAR FORUMU'nun düzenlediği panele katıldık.

13 Mart günü ise Köln Kürdistan İşçi Derneği'nin lokalinde bir toplantı düzenledik. KOMJIN üyesi bir arkadaşımız, günün anlamını ve önemini belirten bir konuşma yaptı. Daha sonra programın eğlence bölümüne geçildi.

Berfin

Bremen

Bu yıl Bremen Kürdistanlı Kadınlar Komitesi, DGB Kadınlar Birliği, Yabancı Kültür Dernekleri Birliği - DAB ve Frauenrunde'nin de aralarında bulunduğu değişik uluslardan kadın örgütleri, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü'nü: ***''Yabancı Kadınlar Aramızda''*** şiarı altında birlikte kutladılar.

5 Mart günü düzenlenen bir gecede dia eşliğinde yabancı kadınların problemlerine değinildi. Geceye katılan 500 dolayında kitlenin ortak talebi: Yabancı kadınlara eşlerinden bağımsız olarak oturma hakkı verilmesi ve onlara daha iyi mesleki olanakların tanınması, oldu.

Gecede, Bremen Kürdistanlı Kadınlar Komitesi yemek ve yayın standı açtı ve Newroz biletleri sattı.

8 Mart günü ise, aynı örgütler ortaklaşa bir yürüyüş düzenlediler.

Zana

Batı Berlin

Aralarında Batı Berlin Kürdistanlı Kadınlar Komitesi, Şilili Kadınlar, Türk Merkezi Kadın Grubu, İranlı, Koreli ve Filistinli kadınlar, 8 Mart'tan dolayı ortak bir bildiri çıkartarak **''Barışçıl bir dünya ve ülkelerimizde insan hakları- B. Berlin'de eşit haklar''** talebinde bulundular ve Dünya Kadınlar Günü'nü 13 Mart'ta birlikte düzenledikleri kitlesel bir toplantıyla kutladılar.

Gecenin ana şiarı: ''Beraber Daha Güçlüyüz!'' idi. Geceye 500 dolayında bir kitle katıldı. Dia eşliğinde Batı Berlin'de yaşayan yabancı kadınların durumu gözler önüne serildi. KOMA AŞITİ devrimci marşlar ve Kürt halk türküleri sunarken, Türk Merkezi'nin Kadınlar Korusu da, Türçe türküler söyledi.

Değişik uluslardan kadın örgütleri, yemek ve yayın standları açarken, Kürdistanlı Kadınlar Komitesi de, el işleri sergisi ve yayın standı açtı.

Zerin

Nürnberg

Kürdistan İşçi Derneği'nin de içinde bulunduğu Nachbarschaftshaus da 6.3.1988 günü tüm grupların katılımıyla ''Uluslararası Kadınlar Günü'' kutlandı. Bizler KOMJIN-Nürnberg olarak tüm çalışmalarda görev aldık.

Değişik uluslardan işçi ve emekçiler, ulusal kültürlerinden örnekler sundular. Kürdistanlı kadınlar olarak bizler de, gecede Kürt folklöründen seçkin örnekler gösterdik ve Kürt yemeklerini sunduk. Ayrıca Kürt El Sanatları'ndan oluşan bir sergi de açtık.

Diğer yandan Kürdistan İşçi Derneği'nde de salt Kürdistanlı kadınların katıldığı bir toplantıyı 12.3.1988 tarihinde gerçekleştirdik. 8 Mart'ın anlamını içeren bir metin okundu. Kürdistan'lı kadınların mücadele tarihinden örnekler sunuldu. Daha sonra tartışmalara geçildi. Eğlence bölümünde ise, türküler söylendi, govend tutuldu.

Jirek

KÜRDİSTAN'DA İLK KADIN TİYATROSU

Kürt halkının özgürlük, toplumsal gelişme ve cehaleti yenme mücadelesinde, hertürlü zorluğa göğüs gererek, büyük fedakarlıklar göstererek etkin bir rol oynayan binlerce Kürt kadınlarından birisi de **Fatma MUHYEDDİN**'dir.

Babası, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, ''Reji'' adlı Fransız tütün şirketinde memurluk yapıyordu. Fatma hanım, 1905 yılı dolaylarında (doğum tarihi kesin olarak bilinmiyor) Bağdat'ta dünyaya geldi ve öğrenimini Bağdat'ta gördü.

1. Dünya Savaşı sonrası işini yitiren babasıyla birlikte Süleymaniye'ye dönen Fatma hanım, Şeyh Mahmut Berzenci'nin kuracağı hükümette maliye bakanlığı görevini yerine getirecek olan Şair Ahmet Bey ile evlendi.

Bir bakan eşi olan Fatma hanım, eşine her alanda yardımcı oldu. Şeyh Mahmut, Süleymaniye'yi terkedip dağlara çekildiğinde, O da eşiyle birlikte dağ-dağ, köy-köy dolaştı. Daha sonraları, tekrar Süleymaniye'ye dönen Fatma hanım, akrabası Şair Şeyh Nuri'nin ısrarı üzerine Ahmed Bey'in açtığı ilk kız okulunun tek öğretmenliğini üstlendi. (Ahmed Bey'in kurduğu okulun adı, Fatma Hanıma atfedilen **''Fatma El Zehra''**dır. (Halk arasında **''Zehra''** denilmekte ve halen kullanılmaktadır.)

Irak Kürdistanı'nda ilk bayan öğretmen olma onuruna sahip olan Fatma Hanım, Türkiye Kürtlerinden olan okulun müdüresi **Güzide Yamolki** ile birlikte, çevrenin her türlü aşağılayıcı ve gerici baskılarına karşı direnerek genç kızlara, kadınlara -ki bazılarının yaşı 25'in üstünde idi- okuma yazma öğretmeye başladı. 1929 yılında Güzide Hanım'ın Bağdat'a dönmesinden sonra müdirelik görevini de üstlenen Fatma Hanım, tam 35 yıl bu görevi yerine getirdi.

İşte Fatma Hanım'ın müdiresi olduğu bu kız okulu, Şair Şeyh Nuri'nin kaleme aldığı **''Dayik''** (Ana) adlı tiyatro eserini sahneledi. O dönemin şartları gereği tüm oyuncular ''Zehra'' kız okulunun öğrencileri idi. Öyleki oyundaki erkek rolünü de kızlar oynuyordu. Bir hafta boyunca kız okulunda sahnelenen ve yüzlerce Süleymaniyeli kadınlar tarafından ilgiyle izlenen oyunun konusu; okuma yazma bilmeyen bir ananın hasta çocuğuna rastgele ilaç vermesi ve bunun çevresinde gelişen olaylardır. Bir kısmı şiir biçiminde yazılan bu eser, Kürt kadınlarının oynadığı ilk tiyatro eseri olarak tarihe geçmiştir.

35 yıl boyunca yüzlerce Kürt kızına okuma yazma öğreten, kadınların toplumsal yaşama daha aktif olarak katılması için uğraş veren Fatma MUHYEDDİN, halkımızın mücadelesinde görevler üstlenen binlerce isimsiz kahramanlardan birisidir.

Kaynak: Kemal Mazhar'ın ''Kürt tarihinde Birkaç Yaprak'' adlı eseri.

Irak Kürdistanı'nda Katliam:

5 BİN ÖLÜ, 7 BİN YARALI

Irkçı Baas rejimi, Irak Kürdistanı'nda yeni bir kitlesel katliama daha girişti. 17 Mart 1988 tarihinde Irak ordusu, Kürdistan'ın Halebçe, Ducayla ve Hurmal bölgelerine karşı kimyasal silahlarla saldırıda bulundu. 70 bin kişinin yaşadığı Halebçe kasabasına atılan zehirli gaz bombaları sonucu 5 bin insan yaşamını yitirirken, 7 bin de ağır bir şekilde yaralandı.

Binlerce çocuk, kadın ve yaşlının cesetleriyle ölü bir kasabayı andıran Kürdistan'ın Halepçe kenti, 2. Dünya Savaşı'ndan bu yana yaşanan en barbar ve kitlesel katliama sahne oldu.

Kürt halkını tümden yoketmeyi amaçlayan kanlı Saddam rejimi, bu saldırılarında sinir, hardal ve siyonid gazları kullandı. Irak'ın Iran'a ve Kürt halkına karşı Ekim 1983'ten beri sürekli kimyasal silahlar kullandığı dünya kamuoyunca biliniyordu.

İlk defa 1984 yılında Irak'ta incelemelerde bulunan Birleşmiş Milletler uzmanları, yaptıkları açıklamalarda, Irak'ın senf ve tabun (sinir) gazlarını kullandığını belirtmişlerdi. En son 1987 yılının Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında Irak Kürdistanı'na atılan zehirli gazlar sonucu yüzlerce insan ölmüş, yüzlercesi ise ağır yaralanmıştı. Baas rejimi bu nedenle Birleşmiş Milletler tarafından dört kez kınandı. Bunun dışında hiçbir ülke Irak'a karşı herhangi bir önlem almadı.

Irak Kürdistanı'nda ulusal demokratik güçler son aylarda birçok bölgeyi ellerine geçirdiler. Kürdistan'ın tümden kontrolünden çıkmakta olduğunu gören Saddam, çareyi ülkemizi yaşanmaz bölgeye dönüştürmekte görüyor. Baas rejimi Halebçe katliamından sonra yaptığı resmi açıklamada *"savunma amacıyla her türden silahı kullanmaktan sakınmayacağını"* küstahça belirtirken, yeni katliamlara hazırlandığını da duyuruyordu. Sonunun yaklaştığını anlayan kanlı rejim, savaşı Peşmerge güçlerine ve İran'a karşı değil, bizzat sivil savunmasız halka yöneltiyor. Halepçe katliamından sonra da Kürdistan köylerine gaz bombaları atıldı, atılıyor.

Halkımızın ulusal demokratik hakları uğruna yürüttüğü mücadeleyi engelleyemiyen kanlı Baas diktatörlüğü, bundan sonra katliamlarla Kürdistan'ı boşaltmaya, halkımızı Irak çöllerine sürmeye çalışacaktır. Ama tüm bunlar diktatörlüğün ömrünü uzatmaya yetmeyecek ve Kürt halkı Kürdistan'ı tüm katliam ve zulümlere rağmen terketmiyecek, özgürlüğünü kazanacaktır.

Bunun farkında olan rejim, insanlık dışı yollara başvurarak, herzaman olduğu gibi uluslararası anlaşmaları çiğneyerek ömrünü uzatmaya çalışmaktadır.

Kimyasal Silahlar Nerden Geliyor?

Kürt halkına karşı bugün kullanılan senf ve tabun (sinir) gazları, 1918 yılında Almanlar tarafından bulunmuştu. Senf gazı ilk defa 1. dünya savaşında kullanılmış ve 1925 yılında Cenevre'de varılan uluslararası bir antlaşma ile yasaklanmıştı.

Baas rejimi, uluslararası antlaşmaları hiçe sayarak, bu gazları yıllardan beri üretmektedir. Sadece ayda 60 ton senf gazı üretildiği bildiriliyor. Bu gaz ulaştığı insanları hemen öldürmekte ya da ağır yaralar açmakta. Bu yaraları tedavi etmek ise, mümkün değil.

Irak, günümüzde bu gazların üretimi için gerekli malzeme ve hammaddeyi uluslararası tekellerden sağlıyor. Bunların başında Federal Alman tekelleri geliyor. F. Almanya'da 12 firmanın Irak'la işbirliği içinde olduğu, Aralık 1987'de basında yer almıştı. Ayrıca savcılık soruşturması sonucu *"bazı belgelerin"* bulunduğu da basına yansıdı. Federal hükümet sözkonusu firmalar hakkında bugüne kadar herhangi bir açıklamada bulunmuş değil. Oysa "New York Times" gazetesi, 1984 yılı başlarında **Karl Kolb** ve **Pilot Plant** firmalarının Irak'a malzeme gönderdiği haberini vermişti. Karl Kolb, Dornier, Preussag, WET gibi 12 firmanın Irak'ın kimyasal silahlar üretmesinde rol oynadıkları gün gibi açık. Frankfurt yakınındaki **Dornier Aviation Service** firmasının yardımıyla Federal Askeri Akademisi'nde Irak askerlerinin eğitildikleri de ayrı bir gerçek. Saddam rejiminin bugün ayakta durmasını sağlıyan, kimyasal silahların üretiminde payı olan bu tekellerdir. Halebçe katliamının bir diğer suçlusu aynı zamanda sözü edilen 12 F. Alman tekeli ve onlara göz yuman Federal Alman hükümetidir. Dışişleri Bakanı Genscher, kimyasal silahların kullanılmasını kınamakla yetindi. Oysa, halkımızın katliamından sorumlu olan tekellerin biran önce cezalandırılması, Irak'a hertürlü malzemenin gönderilmesinin durdurulması ve bu barbar rejime ambargo konulması zorunludur. Bu yapılmadığı müddetçe, resmi açıklamaların kağıt üzerinde kalmaktan başka değeri olmaz. Federal hükümet suçlu firmaları cezalandırmadığı ve tavrını değiştirmediği sürece, 1925'te kimyasal silahların üretimini ve kullanılma-

sını yasaklıyan Cenevre antlaşmasına ters düşecek ve halkımıza karşı girişilen katliamlarda suç ortağı olacaktır.

Baas diktatörlüğü uluslararası alanda Kürdistan'daki katliamlara yönelik devam eden suskunluktan cesaret alıyor. Birleşmiş Milletler ve diğer uluslararası kuruluşlar Irak rejimini Kürt halkına karşı uyguladığı jenosid politikasından dolayı yargılamalı, her türlü destek ve ilişkinin kesilmesi yolunda somut adımlar atmalıdırlar. İnsan hak ve özgürlüklerini koruma ve hümanist anlayış bunu gerektirir.

SPD Genel Başkanı'nın Mektubu

SPD Parti ve Grup Başkanı Hans-Jochen Vogel'in Başbakan Kohl'e F. Alman firmalarının Irak'ta kimyasal silah üretimindeki rolünü açıklaması için yazdığı mektup:

"Kürtlerin ikametgâh bölgesi olan Halepçe'ye karşı zehirli gaz kullanılması ile ilgili haberler dünya kamuoyunda nefret ve kızgınlıkla karşılandı.

Zehirli gazla öldürülen, veya ağır yaralanan insanların görüntüleri, uzun zamandan bu yana insanlığın karşılaştığı gaddarlığın en son örneğidir.

Bu bağlantı doğrultusunda, Alman firmalarının zehirli gaz üretimi için tesis sattıklarına dair söylentiler giderek çoğalmaktadır. Şayet;

— Federal hükümet, kendi tüm olanaklarını kullanarak söz konusu söylentileri araştırır ve,

— Alman firmalarının bu gibi işlere katıldığına dair hiçbir ip ucu bulunmadığını tastik ederse" size müteşekkir kalacağım.

PROTESTO EYLEMLERİ

FEDERAL ALMANYA

Irak Kürdistanı'ndaki katliamı protesto etmek, kamuoyunu konu hakkında bilgilendirmek, yaralılara ve felaket bölgesine gerekli tıbbi ve diğer yardımları sağlamak ve çeşitli humaniter kuruluşları harekete geçirmek için aralarında TKSP ve KOMKAR'ın da bulunduğu 18 Kürt örgütü (Yurtdışı Kürdistanlı Öğrenciler Birliği - AKSA, KOMKAR, KDP Sempatizanları, Kürdistan Sosyalist Gençler Birliği, Rızgari/F. Almanya, El Parti, PUK Sempatizanları, TKSP Sempatizanları/F. Almanya, Kürdistan Halk Partisi Sempatizanları, KSSE/F. Almanya, Irak Kürdistanı Sosyalist Partisi Sempatizanları/ F. Almanya, Kürdistan Demokratlar Birliği, Avrupa Kürdistanlı Öğrenciler ve Gençler Birliği, KKDK, Kurdkom, Kürdistan Halkının Partisi, Hêviya Gel) biraraya gelerek **"Kimyasal Silahlara Karşı Komite"** oluşturdular. Komite ilk olarak Almanca bildiri çıkararak, Kürt halkına yönelik katliamı protesto etti. Komitenin aldığı kararlara uygun olarak Bonn, Stuttgart, Batı Berlin, Mannheim, Nürnberg, Frankfurt, Duisburg, Heidelberg, Bremen, Münih, Hamburg, Hagen, Bottrop, Köln, Bielefeld, Dortmund gibi kentlerde, Kızılhaç ve belediye binaları, gazete idarehaneleri işgal edilirken, yürüyüş ve mitingler düzenlendi. Uyarı grevleri yapıldı.

Diğer yandan Ostern yürüyüşlerinde onbinlerce bildiri dağıtıldı. Katliamı ve düzenlenecek yürüyüşü bildiren binlerce afiş yapıldı.

Basın yayın organları, F. Almanya'nın çeşitli kentleriyle Batı Berlin'de yapılan bu eylemlere geniş bir şekilde yer verdiler.

9 Nisan günü 2 binin üzerinde kitlenin katıldığı bir miting Bonn'da gerçekleştirildi. Almanca ve Kürtçe yapılan konuşmalarla Irak rejiminin Kürt halkına karşı işlediği katliam protesto edildi. Irak rejiminin kimyasal silah üretmesine yardımcı olan F. Alman tekellerine de işaret edilerek, F. Hükümetten bu firmalardan hesap sorması istendi. Mitinge **Medico Internasyonal** ve **DKP** mesaj gönderirken, **Yeşiller** adına bir temsilci mitingde konuşma yaptı. Temsilci konuşmasında Kürt halkına karşı yapılan barbarlığı kınadıklarını belirtirken, kimyasal silah kullanılmasını da protesto etti.

Komite, ayrıca bir mektupla siyasi parti, sendika, örgüt ve insan hakları kuruluşlarına baş vurarak Irak rejimini Kürt halkına karşı işlediği katliamdan dolayı protesto etmelerini ve bölgeye gerekli yardımın yapılmasını istedi.

Bonn Mitinginden Bir Görüntü

Kadınların Protestosu

2 Nisan 1988 tarihinde Bonn'da Kürdistanlı örgütlerin kadın üyeleri olarak bir protesto eylemi düzenledik.

Çocuklarımızla birlikte, yaralı ve ölülerin durumunu belgeleyen resimlerin bulunduğu pankartları boynumuza asarak, yahut elimizde tutarak kitlelere Saddam rejiminin vahşetini göstermeye çalıştık. Kürdistanlı 17 örgütün imzasını taşıyan Almanca bildiriyi dağıttık. Bildiri bir arkadaşımız tarafından megafonla okundu. Çeşitli dillerde sloganlar attık.

Özellikle çocukların boyunlarına astıkları katliam resimleri, kitlelerin dikkatini daha da çekti. Irak Kürdistanı'ndan bir çocuğun Kürtçe **"Em Kurdıstana xwe were nahêlın"** adlı marşı okuması, eyleme katılanların tümünü duygulandırdı.

Sabah saat 10'da başlayan protesto, öğleden sonra 2'de sona erdi. Eyleme 50 dolayında bayan katıldı.

S. Zarif

HOLLANDA

Katliam, Avrupa'nın çeşitli kentlerinde olduğu gibi Hollanda'nın Den Haag kentinde de protesto edil-

di. 24.3.1988 tarihinde bir yürüyüş düzenlendi. Yürüyüşe 600 dolayında bir kitle katıldı.

Arnheim'de ki "**Meleheime**" adlı firmanın illegal yollardan Irak'a kimyasal silahları verdiği basına yansımıştı. Bundan dolayı yürüyüşü düzenleyenler Hollanda hükümetini de katliamdan dolayı sorumlu tuttular.

Yürüyüş esnasında Hollanda Parlamentosu önüne gidilerek Hıristiyan Demokrat Parti'den iki milletvekili ile görüşüldü. (Van Vlymen ve De Hoop Scheffer) Milletvekilleri kısa birer konuşma yaptılar ve kimyasal gaz kullanılmasını protesto ettiler ve Hollanda Dışişleri Bakanı Van Den Brook'tan Irak'ı protesto etmesini istediler.

Daha sonra Saddam'ın bir maketi yakıldı. Ve Irak büyükelçiliğine kadar yüründü. Konsolosluk önünde konuşmalar yapıldı ve "**Ey Reqib**" marşı okundu. Şehitler için 5 dakikalık saygı duruşu yapıldı. Elçiliğe yazılı bir protesto metni de iletildi. Yürüyüş "ya Kurdıstan ya neman", "Katil Saddam", "Bıji Kurdıstan" sloganlarıyla son buldu.

Arnheim

26.3.1988 tarihinde Arnheim'de Rızgari, KUK, Partizan ve KOMKAR taraftarlarının ve Hollandalı ilericilerinin katılımıyla meşaleli bir yürüyüş düzenlendi. Yürüyüşe 200 dolayında bir kitle katıldı.

Yürüyüşçüler, Irak'a kimyasal silah veren "Meleheime" firmasına doğru yürüdüler. Yürüyüş boyunca "Bımre Saddam - Bıji Kurdıstan", "Bıji Azadiya Kurdıstan" sloganları atıldı. Fabrikanın önüne gelindiğinde Hollandaca, Kürtçe ve Türkçe konuşmalar yapıldı. Türk, Amerikan ve Irak bayrakları yakıldı. Oldukça canlı geçen eyleme, Hollandalı kitlenin ilgisi büyük oldu.

Basın, yayın ve televizyon eyleme geniş yer verdiler.

Zırav

İNGİLTERE

Saddam diktatörlüğünün Kürdistan'daki son katliamının haberi duyulur duyulmaz, İngiltere'deki demokratik kuruluşlar bu alçakça cinayeti nefretle kınadılar. Çeşitli basın yayın organları konuyla ilgili olarak haberler verdiler, yorumlar yaptılar. Halabça'dan bir İngiliz televizyon muhabiri, katliamın Irak tarafından işlendiğini fotoğraf ve filimlerle kamuoyuna sundu.

22.3.1988 tarihinde, Londra'daki Kürdistanlı örgüt ve kişiler, Birleşmiş Milletler binasının önünde bir gösteri düzenlediler. BM'den bir yetkili ile görüşerek, Irak hükümetinin Kürdistan'da kullandığı silahlara karşı BM'nin tavır almasını; ayrıca tıbbi bir ekibin acilen Kürdistan'a gönderilmesini talep ettiler. Daha sonraki gün Kızıl Haç örgütünün önünde bir gösteri yapıldı. Bir sonraki gün ise, Fransız Havayolları işgal edilerek taleplerimiz yetkililere iletildi.

27 Mart günü Kürdistanlı örgütler Newroz'u kutladılar. Gece sona erdikten sonra, yüzlerce insan mumlar yakarak Amerikan Konsolosluğu'na doğru 2,5 saatlik bir yürüyüş yaptılar. Mumlar yakılı tutularak sabah saat 10'a kadar konsolosluğun önünde protestoya devam edildi.

Değişik zamanlarda yapılan protesto eylemleri ve gösteriler, İngiliz basınında da yer aldı.

Zilan/Londra

DANİMARKA

Irak Kürdistanı'ndaki katliam tüm dünyada olduğu gibi Danimarka'da da nefretle karşılandı.

Danimarka basın-yayın organları konuyla ilgili günlerce yayın yaptılar. Olayın duyulmasından sonra KOMKAR-Danimarka bir basın bildirisi çıkardı. Parlamentodaki partilerin birçok milletvekilleriyle görüşüldü. Kendilerine konuyla ilgili bilgiler ve belgeler verildi. Kendilerinden katliamı parlamentoda gündeme getirip tartışmalarını ve Saddam rejiminin protesto etmelerini talep ettik.

25 Mart günü ise, KOMKAR-Danimarka ile Irak Kürdistanı'ndan çeşitli örgütler birlikte Kopenhag'da bir yürüyüş düzenledik. Yürüyüşe 400 dolayında bir kitle katıldı. Radyo, televizyon ve gazeteler yürüyüşe yer verdiler.

Hüseyin

Medico International'in Mesajı*

Sevgili arkadaşlar,

Bu ülke ile olumsuz deneyimi olan iki şair aynı anlama gelen bir cümle üzerinde ortak sonuca ulaştılar:

"**Ölüm Almanya'lı bir ustadır!**"

Sözkonusu şairler, **Heinrich Heine** ve **Paul Celan**'dır. Bunlar, duyarlılıklarını şiirle dile getirerek, Alman kültürünün sadece lirik ve şiirden oluşmadığını, aynı zamanda bir ölüm kültüründen de meydana geldiğini belirtiyorlar. İnsanlık tarihinde gaz ve zehir üretimi ilk defa ticarete dönüştürülüyor.

Birinci Dünya Savaşı'nda Ypern'de İkinci Dünya Savaşı'nda Auschwitz'de ve şimdi Kürdistan'da... Bugün Kürt halkına karşı işlenen katliam için teknoloji ve kimyasal ham madde ihraç eden F. Alman firmalarının isimlerini biliyoruz ve ben, çekinmeden sorumluları tüm kamuoyu önünde katil olarak niteliyorum. Bunlar sıradan katiller değil; aksine, toplu katliamcılardır. Bu, Auschwitz'den sonra insanlığa karşı işlenen en büyük caniliktir.

Şaşılacak konulardan biri de, politikacıların, partilerin, hümanist ve insan hakları kuruluşlarının suskunluğudur. Eğer biz, zaman geçirmeden Kürt halkına karşı somut ve gerekli dayanışmamızı yerine getirirsek, ve de en önemlisi; sistematik olarak başka halkların zehirlenmesine ve yok edilmesine F. Almanya'dan yardım sağlayan canilerin faaliyetlerinin önünü alabilirsek, demokratik amaçlarımızın samimiyetini ve insan haklarının gerçekleşmesi doğrultusundaki çabalarımızın inandırıcılığını ispatlıyabileceğiz.

Hans Braunscheidt

**Bu yazı, 9 Nisan Bonn mitinginde okunmak için gönderilmiştir.*

Yeşiller Adına Ellen Olms ve Jürgen Maier'in Basın Açıklaması:

14 Mart günü, Kürt şehirleri Halepçe, Hormal, Sirvan, Irak uçakları tarafından zehirli gazla bombalandı. Bombalama sonucu 12 bin insan hayatını yitirdi veya ağır bir şekilde yaralandı. Terör rejiminin kendi Kürt azınlığına karşı kimyasal silah kullanması ilk kez değildir. 1987 Nisanı'ndan bu yana Kürt şehirleri Irak rejiminin sistematik zehirli gaz saldırılarına hedef oluyor.

Irak ve İran öldürücü savaşlarını Kürdistan topraklarında sürdürüyorlar. Kürt halkının özgürlük ve kendi kaderini tayin etme gibi en doğal hakkı için mücadelesi, bu iki diktatörlük rejiminin hedef tahtası oluyor. Kürtlere karşı sistematik yok etme savaşı hem İran, hem de Irak rejimlerinin çıkarlarına hizmet ediyor.

Irak'ın gaz savaşını devam ettirme tehditine karşı, federal hükümetten Bağdat'taki Alman büyükelçiliğinin derhal geri çağrılmasını ve gerekirse Irak'la diplomatik ilişkilerin kesilmesini talep ediyoruz.

Rheinhard Hocker İle Söyleşi:

"SEÇİM HAKKI İNSANLIK HAKKIDIR"

Dengê KOMKAR: **Yabancılara yerel seçim hakkı üzerine tartışmalar son dönemde güncellik kazanıyor. Sizce bu nereden kaynaklanıyor?**

Rheinhard Hocker: Bu konuda birkaç neden gösterilebilir. Birincisi önemli toplumsal kesimler, ısrarlı bir şekilde yabancılara yerel seçim hakkı isteminde bulunuyorlar. Bu kesimlerin başında Alman Sendikalar Birliği (DGB) geliyor. DGB, 1986 yılında yapılan son Kongresinde bu konuya ilişkin bir karar aldı ve şimdi geniş bir kampanya başlatmış bulunuyor. Kiliseler uzun süreden beri bu hakkın kazınılması için uğraşıyor. SPD, Hamburg Eyaleti Koalisyon hükümetinin oluşmasından ve Kuzey-Ren-Westfalya SPD-Kongresinden sonra yerel seçim hakkı üzerine görüşlerinde olumlu bir tavır içinde. Bu hakkı kararlıca savunan partilerin başında Yeşiller geliyor. Ayrıca Arbeiterwohlfahrt, Caritas vb. kuruluşların da önemli çabaları var.

İkinci bir neden ise, bu hakkın engellenmesi yönündeki hareket ve çabalardır. Bunun başında Federal Hükümetin içindeki belli kesimler gelmektedir. Hatta, bırakın bu hakkın verilmesini, yabancılar yasasının giderek zorlaştırılması öngörülüyor.

Bu planlara karşı özellikle yerel seçim hakkı için geniş bir girişimin oluşturulması zorunludur. Bana göre bu girişim, sadece yabancılara yerel seçim hakkı ile sınırlanmamalı; Alman ve yabancıların tam eşitliğinin sağlanmasını hedeflemeli. Örneğin IG-Metall sendikasının istemi *"seçim hakkı insanlık hakkıdır-şimdi yerel seçim hakkı"* buna uygun düşmektedir.

D.K: **Özellikle CDU çevrelerinden bazı politikacılar yabancılara seçim hakkının Anayasa'ya aykırı düştüğünü savunuyorlar. Sizce bu görüşler geçerli midir?**

R.H.: Hukukçu olmayan birisi olarak kesin birşey söylemem doğru olmaz. Kanımca, Anayasa'ya (Grundgesetz) temel alınan demokrasi anlayışı politik yaşama katılışı sadece Almanlarla kısıtlamıyor. Tek geçerli kriter, burada yaşıyan her insanın politik yaşama katılma olanağının

sağlanmasıdır. Burada yaşayan göçmenlerden, Almanlar için geçerli olan görevler yerine getirmeleri beklenmektedir. O zaman, bu göçmenlerin politik kararlara katılma ve böylelikle seçim hakkına sahip olması gayet mantıklıdır.

Anayasaya aykırılık (konusundaki) görüşler ne DGB, ne SPD'nin geniş bir kesimi, ne Yeşiller ve ne de Kiliseler tarafından paylaşılıyor. Hatta FDP-Hamburg Eyalet Başkanı Ingo von Münch bir hukukçudur ve bu görüşleri reddediyor.

D.K.: **DGB, IG-Metall ve GEW bir kampanya başlattılar. Bu konuda biraz bilgi verebilir misiniz?**

R.H.: Kampanya tek tek şehir ve yörelerde yürütülecek. Bu nedenle ben, Köln'de planlanan eylemlere değinmek istiyorum.

IG-Metall sendikasının sloganı altında, Yabancı Düşmanlığına Karşı İnisyatifler, DGB, SPD, Yeşiller ve Kiliselerle birlikte bu kampanyayı yürütecekler. Kampanya ayrıca göçmen işçi örgütleri KOMKAR, FİDEF vb. tarafından aktif destekleniyor.

Kampanya çerçevesinde şu eylemlere ağırlık verilecek:
—Ortak bir basın toplantısı.
—Enformasyon geceleri, örneğin Köln'de beş ayrı bölgede.
—Nisan ayında bir Eylem Günü tespit etmek ve bildiri dağıtmak.
—Kampanyayı bitiriş eylemi (örneğin bir miting)

D.K.: **Sizce, göçmen işçi örgütlerine bu konuda hangi görevler düşüyor?**

R.H.: En önemlisi göçmen örgütleri seslerini yükseltmeli ve politik çalışmaları yürütme hakkı yönündeki istemler için biraz önce değindiğim Alman inisyatifi, örgüt, sendika ve kuruluşları arasında sıkı bir ortak çalışma zorunludur.

Göçmen örgütlerine düşen görev başta yerel seçim hakkı istemini yabancılar arasında yaymak olmalı.

Ayrıca eylemlere enformasyon broşürleri, bildiri vs. ile katılınmalı ve dağıtılmalıdır.

D.Komkar: Bu söyleşinizden dolayı okuyucularımız adına size bir kez daha teşekkür ediyoruz.

Uluslararası Alanda Yeni Bir Adım:

KÜRT PEN-MERKEZİ KURULDU

6-9 Nisan tarihleri arasında İngiltere'nin Cambridge kentinde, Uluslararası Yazarlar Birliği-PEN'in konferansı yapıldı ve konferansın gündem maddelerinden biri de Kürt-PEN Merkezi'nin kurulması idi.

8 Nisan tarihli delegeler oturumunda Genel Sekreter Alexander Blockh, İran, Irak, Türkiye, Suriye ve sürgündeki Kürt yazarları adına Hüseyin Erdem'i konuşmak üzere kürsüye davet etti. Hüseyin Erdem, konuşmasında delegelere Kürt PEN-Merkezi'nin kurulma gerekçelerini açıklayarak, delegeleri bu yöndeki istemi desteklemeye çağırdı. Kürt Pen-Merkezi'nin kurulması, oybirliğiyle kabul edildi ve coşkuyla kutlandı

Daha sonra İsveç-PEN'nın girişimiyle delegeler, Irak hükümetinin Kürt halkına karşı zehirli gaz kullanmasını protesto ederek, Kürt halkıyla dayanışma çağrısında bulundular. Söz konusu çağrı PEN-Internasyonalin bir dayanışması olarak yazılı biçimde önümüzdeki günlerde yayınlanacak.

Kürt halkı açısında PEN nezdinde atılan bu adım başarılı bir adımdır. Bu, aynı zamanda sömürgeci devletlere de uluslararası planda indirilmiş bir tokattır.

Lı Kurdıstana Iraqê da Qetliamek nû (Destpêk rûpel 12'an da)

min vır da, ev, qetliama heri mezın e, ku dıji gelê Kurd tê kırın.

Jı her ali va gelê me dı mehserê da ye. İro zırara şerê Iraq û İranê gelê Kurd dıkşine. Kurdıstan dı hola şer da ye û xısarê jı her ali va dıbine. Gulle, bombe û fuzên wan lı ser axa me dıbarın. Gel, dı niveka herdu dewletan da tê zêrandın û kuştın. Ew vê zulm, zêrandınê û qetliaman bı zanati dıkın. Xofa Kurdıstanê dılê wan da ye. Zanın ku an iro, an jı sıbê gelê Kurd wê bıghê armanca xwe; wê lı heqê xwe yê netewi xwedi derkeve û azad be. Xurt bûna tevgera rızgarixwaza gelê Kurd, hêzên pêşmergan, fıreh bûna mıntıqên rızgarkırı û axaftına mesele Kurda lı cihanê, tırs dıxe dılê dıjmın, xewa wi dırevine. Jı ber vê geşbûnêye ku, hukma Saddam a hov bajaran bombe dıke. Qetliaman çê dıke; nexweşxana, dıbıstan, mızgevt û avahiyan xırab dıke.

Ev êrışa dijmırovti tev jı ber jarbûn û ketına rejima Saddam e. Cıh lê teng bûye, jı kerba nızane çawa bıke. Dewleta hov, iro tu heqê mırovatiyê nasnake, tev daye ber lingê xwe bı hovti pêpesdıke.

Plan û programa dewleta paşverû jı sala vırdane tê. Armanc: Gelê Kurd jı ser ximê bav û kalan rabe, gund û bajar vala bın û welatê xwe bı destê wan ve bıhêlın. Bı gora wan hêzên kolonyalist, mesela Kurda wê waha "helbe". Lê gelê Kurd zû bı zû welatê xwe bı destê kesi ve bernade; axa xwe, çem û kaniyên xwe

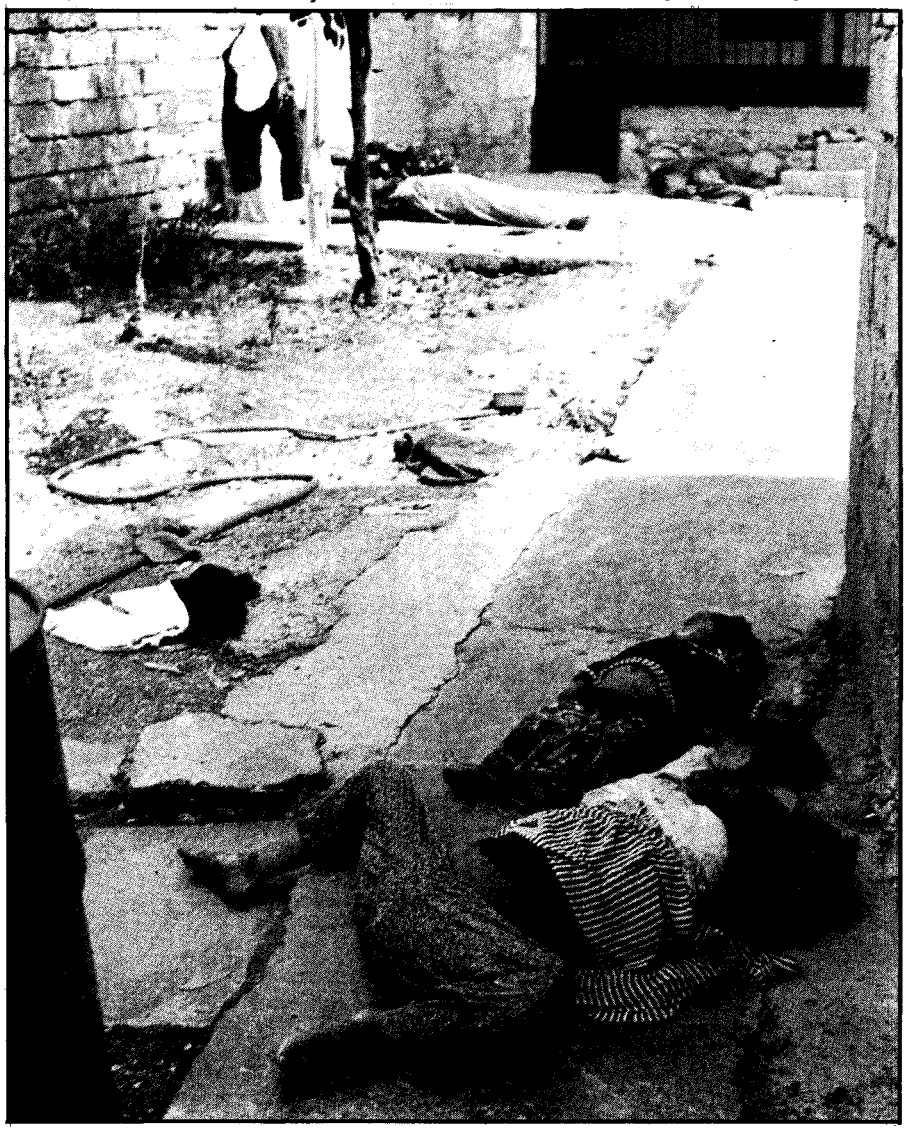

bê xweyi nahêle. Rojên waha pır hatıne ditın û tengasiyên waha gelek derbazbûne. Heta xwin dı bedena pêşmergê qehreman, zarokê bı culet, dayik û bavê bı xiret, keç û xortê cıwan da bılıvın, tımi wê lı pêşiya dijmın bısekının, berxwe bıdın. Geşbûna gelê me bı van qetliaman nayê sekınandın. Ev qetliam ancax rıziti û qelsitiya wan dıde nişan; ancax kin û buxzê dıke nav mılletan; aşıtiyê jı nav gelê dınyayê hıldıde.

Ev kıryarên dijmırovti çıma tên kırın? Çıma rê dıdın tıştên waha? Bı dıl û can çıma nayên protesto kırın? Pêviste ku mırov lı ser van mıjûl bıbe. Armanca kar û barê emperyaliyê û sermayendarên çekfıroşın baş bızanıbe. Dek û dolabên wana jı pır kesan ra eyan e. Hêzên emperyalist, NATO û hwd. bo menfaatên xwe çı dest tê dıkın; plan û dezgeyên xwe tının cih. Ew iro geleki lı ser Rojhılata Navin dısekının. Geşbûna hêzên netewi dıj-emperyaliyê; wek Fılıstin û Kurdıstanê bı wan xweş nayê. Her usa dewletên dıj-emperyaliyê wana pır acız dıkın. Jı ber wê yekêye ku Dewletê Yekbûyi yê Amerika (DYA) û NATO; dı Derya Sıpi, Qıbrıs û dı Tırkiyê da çekêd gıran, keşti (gemi) û balafırên şer dıedilının. Nahêlın bı azayi gelê Rojhılata Navin pêşda bıçe û geş be. Ewana bı balafır, filo, hêzê lezık û çekêd atomi lı ber van tevgerê pêşdaçûyi sekınine. Dı bûyereki bıçûk da êrış dıbın ser wan, welat lı war wêran dıkın. Ger çıqas menzila hola şer jı wan ra dûrbe jı, ew, bı şirikên xwe yên dewletê Ereb a paşverû, Israil û Tırkiyê ra planên xwe bı hêsa pêktınin.

Şırikê vê qetılamê tu şık nine ku, dewletên emperyalist ın û dewletên çekfıroş ın. Çekêd atom û bombeyên jehrê ewana çêdıkın. Ewana van çekan dıfroşine dewletên zordest. Ev tıştên mırovkuj lı dıji karker, kedkar û gelê bındest tên cerıbandın. Qetliama Kurdıstana Iraqê bı bombê İngiliz, Fransız û E. Federal hat kırın. Geleki xeber û gotar dı rojnaman da derket û eşkere bû ku, ev bombê kimyê jı van dewletan tê standın. Parketına vi sûcê mezın, jı Elmanya Federal ra dıkeve. Jı sala vırdaye ku dayin û standına wi bı Iraqê ra lı ser çekêd kimyê çê dıbe. Pêvendiyên sermayendarên çekfıroş, weke: **Dornier, Preussag, Kolb GmbH, Wet** bı salan e bı Iraqê ra heye. Ewana taqet dıdın vê rejima rızi, lı ser piyan dıgrın; emrê wê dırêj dıkın. Bı rasti ji dıbın şırikê vi qetliamê.

Dı vi holê da dewleta Tırk ji paş ve namine. "Wezifa" dewleta Tırk êdi gıring e. Ger çıqas ji berpırsiyarê wan: "Em têkılê vi meselê nabın, em tucar erdê kesi zevt nakın, çavê me lı sinorê tu cinar nine" bêjın ji, kes bawer nake. Ew, roj bı roj hejmara leşkeran lı ser axa Kurdıstanê zêde dıkın û qeweta hêzen militarist dı sinor da dıedılınin. Amade sekınine ku bı mehneki bıçûk ra erdê cınaran zevtbıkın. Ev çend salın lı ber zevtkırana Mûsıl û Kerkûkê qelızıye. Dı karek waha da emperyalizm ji wê kêfxweş be. Jı ber ku dewleta Tırk, wezifa qereqola Rojhılata Navin jı bo

wan pêktine. Berprısiyarên wan, ev çend carın dıbêjın ku; "Lı dev û dorê Kerkûkê Tırk gelek dıjin, bıla Kerkûk nekeve destê derekâ (Kurda), gava ku kete destê dereka, wê xeta lûla nıftê a navbera Kerkûk û Yumurtalıxê were bırin."

Lı diji van bûyerên dıjmırovti, gelo peymanên navnetewi çı dıbêjın? Dıji bûyêrên usa dewletên dınê çend caran derketın û wana rıswa kırın? Em tev zanın ku, jı bo heqê mırovatiyê peymanên navnetewi bı hêsayi nayên çêkırın.

Jı van yek ji Peymana Cenevrê ye. Ev peymana, dı sala 1925 an da hat imza kırın. Dı bendên peymanê da usa tê gotın: *"gerekê çekêd kimyê jı ortê rabın, ev tıştêd mırovkuj gerekê lı ser mılletan neyên cerıbandın."* Şerê cihanê ya duwemin cardın bûyerên nediti dan nişan. Bı milyonan mırov hatın kuştın, bırindarbûn, avahi wêranbûn û gelê dınyayê çû helakê. Gelek dewletan, cardın heqê mırovatiyê, edlayi û demoqrasi xwestın. Cardın dı peymane heqê mırovatiyê a navnetewi û peymana Ewrûpê da nıvisin ku: *"Ne dı şer, ne ji dı aşıtiyê da, qe tu dewlet nıkare êrişê bıbe ser mıntıqê sıvil, sinoran pêpesbıke û çekêd bı agır lı dıji wana bıceribine."*

Ger çıqas dı bendê peymana da ev mesele şax bı şax hatıbın nıvisandın ji, lê belê nayên cih. Bı dıl û can rê lı wan nayê gırtın û rıswa nabın. Cardın sinor zevt dıbın, qetliam çê dıbın û jehra mırınê dı ser mıntiqêd sıvil da dıbarın. Pilotê qetliama 17 ê Adarê **Ahmet Shaker,** bı devê xwe usa dıbêje: *"Ev ducar ın ez waha dıkım. Cara ewıl, dı sala 1983 an da mın, bajarê Hor el Guveyzê bombe kır. Vê carê ji ez bûm bayisê vê qetliama mezın."* Gelo pilotek tenê du cara bombê kimyê emılandıbe, bı sedan pilotên dın, çend car çekê kimyewi emılandıne?

Dewletên emperyalist, kolonyalist û paşverû bıla qe şanebın. Dewr tımi lı aliyê me ye. Ew bı van kıryaran nıkarın gelê me jı ortê rakın, ew zû bı zû nıkarın vi paryê gır dabalinın. Welatê me hetani dawiyê dı bın lepê tu kesi da namine. Dı mıntiqê da dıjmınên hêzên demoqrat, welatparêz û sosyalistên yêrı Kurd, Tırk, Ereb û Fars yek ın. Pêviste ku rojêd waha da yekiti, alikari û mılgırtına mırovtiyê neyê birkırın. Gava ku em yekbın, emê êdi gavê zexm bavên, dengê gelê xwe dı nav hola navnetewi da bılınd bıkın û welatê xwe azad bıkın.

Em bawerın û rınd zanın ku diroka insanetiyê ji lı aliyê me ye û rojên pêş yên me nın.

Protestoyên Dıji Qetliama Kurdıstana Iraqê

ELMANYA FEDERAL

Pışti bıhistına qetliamê, lı Elmanya Federal bı navê **"Komita Hımber Silah û Bombên Kimyewi"** komiteyek pêkhat. Dı komitê da 17 parti, rêxıstın û komel cih gırtın. (AKSA, KOMKAR, Sempatizanên PDK, Yekıtiya Xortên Sosyalist a Kurdıstan, Rızgari, El Parti, Sempatizanên YNK, Sempatizanên PSKT, Sempatizanên Partiya Gel a Kurdıstan, KSSE, Sempatizanên PSK-Iraq, Yekıtiya Demoqratên Kurdıstan, Yekıtiya Ciwan û Xwendekarên Kurdıstan lı Ewrupa, KKDK, Kurd-Kom, Partiya Gelê Kurdıstan, Hêviya Gel)

Komite bı zımanê Elmani belavokek derxıst û qetliama lı ser gelê Kurd protesto kır û bıryar gırt ku, lı seranseri Elmanya Federal protestoyên bı cure cure pêkbınin. Gor vê bıryarê lı bajarê Bonn, Bielefeld, Stuttgart, Berlina Rojava, Mannheim, Nurnberg, Frankfurt, Duisburg, Heidelberg, Bremen, Munih, Hamburg, Hagen, Bottrop, Koln, Dortmund û hın cihên dın xwenişandan, işgal, hatın kırın.

9'ê Nisanê ji, lı Bonnê xwenişandanek mezın pêkhat. Xwenişandanê da bı zımanê Elmani, Kurdi axıftın hatın çêkırın. Rexne lı hukma Elmanya Federal hat kırın ku, mecalê dıde firmên xwe û ew ji çekên kimyewi dıfroşe Iraqê. 2000'i bêtır kes dı vê xwenişandanê da beşdar bûn.

Medico International û Partiya Komunist a Elman bı mesajan ve alikariya xwe nişan dan. Dı gel vê nunerên Partiya Keskan ji cıvinê da axıftınek çêkır. Qetliamê protesto kır.

Zarok û Jınên Kurd Xwenişandan Pêk Anin

Lı Bonnê dı 2'ê Nisanê da jınên Kurd yên ku endamê KOMKAR û endamê rêxıstınên dın, be hevre tevayi protestoyek pêk anin.

Dı gel jınan, zaroyên pıçûk ji hebûn. Me wêneyên bırindar û mıriyan lı stûyê xwe û zarokan da dalıqand. Hovitiya hukma Saddam nişani alemê kır. Belavoka ku 17 rêxıstınên Kurdıstani derxıstı bûn, me belav kır. Tevayi şiarên dıji qetliamê bı zımanê Kurdi, Tırki û Elmani hatın avêtın. Hevalek bı Elmani belavokê xwend.

Zarokek jı Kurdıstana Iraqê, sirûdek Kurdi xwend û got: **"Em Kurdıstana xwe jı wera nahêlın"**. Bı rasti ev sirûd û gotın hêrs û kerba me hin pırtır kır.

Protesto serê sıbê saet 10'an destpêkır û heya pışti nivro saet 2'an ajot.

S. Zarif

Wêneyek jı protestoya bajarê Kolnê

DANİMARQA

Qetliam lı Danimarqa ji bı xurti hat protesto kırın.

Bı rojan rojname, televizyon behsa vê qetliamê kırın. Pıştê vê bûyêra reş, KOMKAR-Danimarqa daxuyaniyek derxıst. Bı parti û mebûsan ve danûstandın pêk ani. Dokumanên dest xwe da wana. Jı wan daxwaz kır ku, vê meselê bıbine parlamenê xwe û hukma Saddam lanet bıkın.

25'ê Adarê KOMKAR-Danimarqa û êxıstınên Kurdıstana Iraqê bı hevra meşinek pêkanin. Nêzıki 400 kesi dı vê meşinê da beşdar bûn. Radyo, têlevizyon û rojname cih dan vê meşinê.

Huseyin

İNGİLİZİSTAN

Lı İngilizistan çawa xebera reş hate bıhistın, rêxıstın û komelên Kurdan hatın ber hev, hukma ➡

PROTESTOYA HUKMA IRAQÊ

(Destpêk ji rûpel 9'an)

nijadperest ya Iraqê protesto kirin.

Di 22'ê Adarê da li London ber avayiya Milletên Yekbûyi (MY) da protestoyek xurt pêk hat. Bi nimayendeyeki MY ve hat axiftin û jê hat daxwaz kirin ku, Milletên Yekbûyi hember qetliama Iraqê bê deng nemine. Sibehi ji li ber derê Xaça Sor xwenişandan hat çêkirin. Rojek paşê ji idaraxana balafirên Fransê hat işgalkirin û her daxwazên jorin ji wan ji hat xwestin.

Roja 27'e Adarê rêxistinên Kurd Newroz pirozkirin. Dawiya şevê bi sedan kes li dest da findên vêxisti 2 saet û niv meşiyan çûn ber balyozxana Emeriqa Yekbûyi. Heta serê sibê saet 10'an li wir protesto berdewam kir.

Hemû protestoyên diji hukma Saddam, di weşanên İngilizistanê da cih girtin.

Zilan

HOLLANDA

Den Haag

Bajarê Den Haagê da 24'ê Adarê da meşinek hat çêkirin. Di meşinê da 600 kes beşdar bûn. Qefla meşinê ber bi parlamenê çû. Li wir bi du mebûsên Partiya Xiristiyan Dêmoqrat ve hat axiftin. Herdu mebûs (Vann Vlymen û De Hoop Scheffer) meşinê da peyivin û bi karanina çekên kimyewi mehkûm kirin. Disa ji wezirê derwe Van Den Brook hat xwestin ku hukma Iraqê protesto bike.

Paşê totika Saddam hat şewitandin û ber bi balyozxana İraqê meşiyan. Li ber balyozxanê axiftin çêbû û sirûda EY REQİB bi tevayi hate xwendin. 5 deqiqe ji bo şehidan bê deng hat rawestandin. Nameyek protestoyê dane balyozxana İraqê. Meşin bi şiarên **"Ya Kurdistan Yan Neman"**, **"Saddamê qetil"**, û **"Biji Kurdistan"** ve dawi hat.

* * *

Arnheim

Di roja 26'ê Adarê da li Arnheimê KUK, Rizgari, Partizan, endamên KOMKAR û pêşverûyên Hollandayê meşinek pêkanin. 200 kes tevi meşinê bûn.

Meşin ber bi fabriqa Meleheime, ku gor rojnaman ev fabriqa ji ji bo hukma Saddam çekan çêdike, rêket. Ber fabriqê da alên Tirkiyê, Iraqê û Emeriqê hate şewitandin. Şiarên "Bimre Saddam", "Biji Azadiya Kurdistan" hatin avêtin.

Pir rojname, radyo û têlevizyon behsa meşinê kir.

Zirav

SWÊD

Pişti bihistina xebera reş, li Stokholmê berpirsiyarên parti û rêxistinên dêmokratik yên Kurdistan, hatin ber hev û ji bo lanetkirina hukma Saddam ya kevneperest û nijadperest programek pêkanin.

24'ê Adarê da nêzîki 300 kes çûn parlamena Swêd û dan û standin pêkanin. Ji wan daxwaz kirin ku Swêd hemberi vê qetliamê bê deng nemine. Di gel vê bi wekilê Wezirê Derve ra ji peyivin. Wezir soz da ku, vê pirsê bibe civina wezirên derva yên dewletên İskandinav. Disa bi Xaça Sor û Räda Barnen (parêzkarên zarokan) ve dan û standin hat çêkirin.

Di 26'ê adarê ji li Stockholmê xwenişandan û meşinek pêkhat. Li ber balyozxana Iraqê da bo şehidan bêdengbûnek çêbû û ala Iraqê hate şewitandin. Bêyni partiyeke paşverû (ku ev pir piçûk e), hemû parti piştgiriya xwe bi meşin û xwenişandan ve nişandan. 2000'i bêtir kes meşinê da beşdar bûn. Serokwezirê Swêdê ji Iraqê protesto kir.

Ji bo lanetkirina hukma Iraqê, karên me dajo.

Sıraç

Köln:

İ. Tatlıses'in konserinde katliam protesto edildi

İbrahim Tatlıses, 9 Nisan 1988 tarihinde Köln Spor Salonu'nda 3 bin kişinin katıldığ bir konser verdi.

Konserin ikinci bölümünün başlamasından kısa bir süre sonra, **"Irak Kürdistanı'ndaki katliamı lanetliyoruz / KOMKAR"** ve **"Kürtçe yasaklanamaz / KOMKAR"** yazılı pankartlar açıldı.

Pankartların açılması kitle tarafından büyük bir sempati ve destek gördü. "Irak Kürdistanı'ndaki katliamı lanetliyoruz" pankartını okuduktan sonra İbrahim Tatlıses **"Ben burada bir flama gördüm. 'Bitsin artık bu zulüm' parçasını buna adıyorum"** dedi. Bu sözler üzerine salonda büyük bir alkış tufanı koptu.

Daha sonra çok sayıda izleyici, **"Kürtçe, kürtçe"** diye tempo tutturdu. Bunun üzerine İ. Tatlıses, dört Kürtçe parça okudu. Konserini **"Mın xêr nedit"** adlı Kürtçe türküyle bitirdi.

Konserin bitiminden sonra KOMKAR'ın Irak Kürdistanı'ndaki katliamla ilgili bildirisi dağıtıldı. Kitleler, buna oldukça ilgi gösterdiler.

Bêkes

Berlina Rojava:

NEŞRİYETA KURDİ 1. SALİYA XWE PİROZ KIR

Redaksiyona Bernama Kurdi, 1'ê Nisanê 1988'an da bi civineke xweş ve yeksaliya neşriyata xwe pirozkir. Di vê civinê da pir guhdarên Bernama Kurdi amade bûn. Bi navê redaksiyonê xêrhatina mêvanan hat kirin û paşê li ser giringiya neşriyata Kurdi û bi taybeti li ser kar û xebatên Redaksiyona Bernama Kurdi dan û standin pêkhat. Di vê civinê da, pir kesên Elman û Kurd beşdar bûn û bi seatan li ser neşriyetê da bir û baweriyên xwe gotin.

Di civin û hevpeyiviné da baş diyar bû ku, malbatên Kurd, bi şahi guh didin neşriyatê û lê xwedi derdikevin. Ev yeka cardin baş nişan dide ku, gelê me hesreta neşriyetê ye ku ger bi zmanê Kurdi pêk bê.

Guhdarên bernama Kurdi, li ser kêmasiyên redaksiyonê bir û baweriyên xwe diyarkirin û ji bo pêkanina hin programên baştir pêşniyarên xwe gotin.

Daviya civinê da KOMA AŞI-Tİ stranên gelê me yên xweşik got û kesên beşdarê şevê bi hev ra govend girtin.

Çiya

GUH BIDIN BERNAMÊN RADYOYÊN KURDİ

Berlina Rojava:

Her în, li ser xeta **UKW 103,4 Mhz.** Saet: 21^{30} — 22^{00}

* * *

Nürnberg:

Her yekşem, li ser xeta **UKW 95,8 Mhz.** Saet 17^{40}

* * *

Dortmund:

Her Pêncşem, li ser xeta **UKW 87,8 Mhz.** Saet $21^{30} - 21^{45}$

Medico-International'in Kimyasal silahlardan zarar görenlerle ilgili dayanışma kontosu:
Stichwort: **Kurdistan**
Stadtsparkasse Frankfurt/M
Konto No: **1800** veya
Postgiro Köln **6999-508**

NEWROZ

Milyonların kalbinde,
yanan bir ateştir o.
Ararat tepesinde,
parlayan güneştir o.

Barış ve özgürlüğün,
ilham kaynağıdır o.
Zulme ve köleliğe,
isyan bayrağıdır o.

Karanlık gecelerde,
çoban yıldızıdır o.
Kürt halkının gönlünde,
barış meleğidir o.

Barıştır, kardeşliktir,
ve bir gelenektir o.
Zorbaların beyninde,
Kawa çekicidir o.

Zulme ve sömürüye
haklı direniştir o.
Kürdistan dağlarında,
sönmeyen ateştir o.

Köyde, kırda, şehirde,
kavganın adıdır o.
Azgın okyanuslarda,
şaşmaz pusuladır o.

Zindanda ve sürgünde,
yaşam türküsüdür o.
Özgürlüğün yolunda
canlı bir semboldür o.

Umuttur, güzelliktir,
yarına özlemdir o.
Yeni yılın ilk günü,
halkın bayramıdır o.

B.MURAT

GELECEK İÇİN

Kundakta bebekler bıraktık
Kurtlara, kuşlara
Gömülmemiş ölüler bıraktık
Çifte gelinler bıraktık
Murat sularına
Analar bıraktık
Elleri koynunda
Yürekleri köz
Yoldaşlar bıraktık
İşkencede parça, parça
Keklik sesiyle uyanan
Ormanlar bıraktık
Nevrozlar bıraktık
Fırat, Dicle, Munzur
Sularında...
Yaşamlar bıraktık
Sevdanın en güzeliyle
Kürdistan'a
Özgürlük günlerine

DİLAN

DERSİM

Bir devri alemin narı ateşi
Kül değil, ateşin korudur DERSİM.
Şeydayı bülbülün kesilmez sesi,
Ben Kürdüm diyenin dilidir DERSİM.

Coşa gelmiş Munzur suyu, deryası,
Sulanmıştır kanımızla yaylası.
Susmanın devrime yokki faydası
Yurtseverlik, devrim yoludur DERSİM.

Fidanımız kanımızla sulandı,
Dost gözüken yılan oldu sarıldı.
Bunlar geçmişlerden arta kalandı.
Ben Kürdüm diyenin malıdır DERSİM.

Çağlaman gerekir azgın sel gibi,
Diken değil, olmalıyız gül gibi,
DERSİM sultan, mahremide kul gibi
KÜRDİSTAN gövdedir, dalıdır DERSİM.

MAHREMİ

KEÇIM, KURDIM, BİYANIM

Ez keçım, bêevinım
lı her derê l'bındestanım.
Ez Kurdım, bêbextım
lı welatê xwe l'bındestım.
Ez biyanım, bêmafım
lı welatê xelkan ez ketıme bındest

Ez keçım, Kurdım, biyanım
Ez herdem l'bındestanım
Bêevin, bêbext, bêmaf
û ez derdê dı dınanım
Derdê mêranım ez, derdê dıjmınan
û ez derdê xelkanım

Bawer Bangin/Holland

X A ÇE RÊ Z

ÇEPERAST

1- Serokê Serhıldana Dêrsımê ... Hejmareki. **2-** Dewleteki jı qıta Asyayê... Bı serê xwe, **(beropaş)...** Notayek **(beropaş) 3-** Gırêdana dergûşên bıçûk... **(O)** bıkeve navberê, dıbe navê hût **(beropaş)... (D)** were seri, jı seyê har ra dıbêjın **(beropaş) 4-**Rûxweş, guleş... Raxıstınok, çerçi... **5-** Xwarınek... Bırayê dê... Ne nêzik **(beropaş). 6-** Jı koka hêta mırov ê qalınd ra dıbêjın... Ne tıji. **7-** Dıji pêşiyê... **(D)** were seri, dıbe organek mırovan... Hakım. **8-**Hevir jê çê dıbe... Silah... Navê rengeki. **9-** Navê haceta ku balafır û gemi pê rêya xwe nas dıkın... Navê paytextê Tırkiyê **10-** Dı vi qurna han da çekeki bı tırs... Ne ew... Naveki jınan.

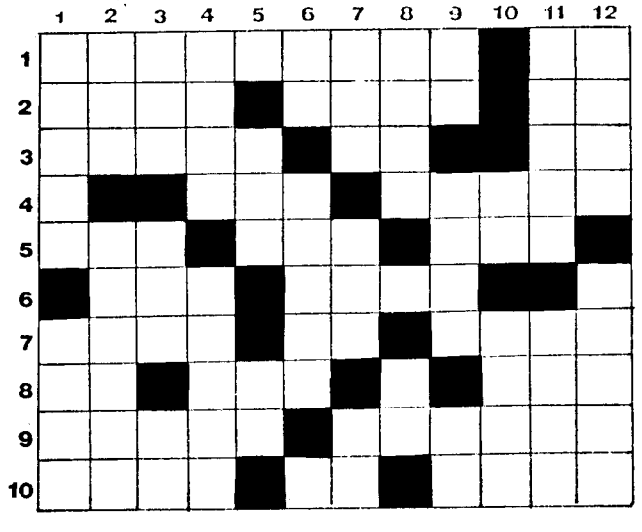

SEREJÊR

1- Navê çiyayeki Kurdıstana Tırkiyê... Naveki mêran. **2-** Belê... Çiyayê Kurdıstana Tırkiyê yê heri mezın. **3-** Vexwarınek **(beropaş)...** Lı Kurdıstana Tırkiyê navê goleki **(beropaş)... 4-** Av jı wê dızê **(beropaş)**... Jı Hındıstana Çinê ra dıbêjın **(beropaş). 5-** Bendê tevnê... Notayek **(beropoş) 6-** Tımi lı pêşya mırove... Kuna orta zıkê mırov. **7-** Hêrs, xeyd... Bê zman... Vexwarınek. **8-** Ne hındık.. Navê rojeki. **9-**Nexweşiyeke bı rıcaf **(beropaş)...** Wexwarınek ku mırov pê serxweş dıbe... **(R)** were dawiyê dıbe heywaneki. **10-** Serçevê mırov... Ava bermaya kınc şûştınê. **11-** Bêjınga mezın... Dı kılamên evinê da şûna navê jınan dıgre. **12-** Hıcûma ser dıjmın... Kıvş bûn.

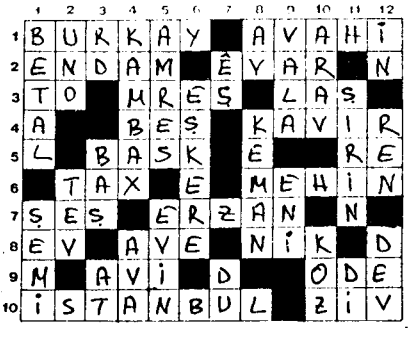

(Bersiva hêjmara berê) ➡

Lı Kurdıstana Iraqê Qetliamek Nû:

5000 MIRİ, 7000 BIRİNDAR

Hukma Saddam ya nıjadperest qetliamek mezın kır. Leşkerên Iraqê dı 17'ê Adarê da bombên jehrê lı ser bajarên Kurdıstana Iraq **Ducayla, Halabça, Hurmal, İnap** û **Sırva** barand; bajar ser û bınê hevbûn. Gelek rojname, têlevizyon, û ajansên navnetewi diyarkırın ku, dı mıntiqê sıvil da 7000 bırindarê xedar û 5000'i bêtır Kurd hatın kuştın. Bı hezaran dıbıstan, mızgevt, nexweşxane û avahi wêran bûn.

Jı gelê Kurd ra kıryarên waha ne nu nın, ne ji cara yekemin ın. Gelê me deh carın ku qetliamên waha bı çav dıbine. Agri, Dêrsım, Zilan û Koçgırı jı vana çend ın. Hê jı newalan hestiyê mırovan derdıkevın û xwin bı kevıra va zelıqiye. Ev kıryarên dıjmırovti, lı Kurdıstana Iraqê bı salane berdewam e.

Rejima Iraqê yê paşvêrû û nıjadperest jı salan vırdane, lır ser gelê Kurd êşkence, zulm û qetliamên mezın pêş da dıbe. Bo wi, tu rê-rêzan, heq-hıqûq û perge tune. Roj bı roj terora dewletê zêde dıke; mıntıqan vala dıke, gundan xırab dıke û xaniyan dışewıtine; saroxê balefıra, gullê topê mezın û bombên jehrê dı ser mıntıqên sıvil da dıbarine.

Kuştın bûye jiyana rojane. Ev çend carın ku jın-zar, kal-pir, keç û xort bı komayi tên kuştın. Mıntiqê sıvil, weke: **Senf, Fosfor, Tabûn** û **Saran** tên bombekırın. Disa bı hezar kesên sıvil bırindar bûn û hatın kuştın. Her çıqas halê Rojhılata Navin bı me eyan be ji; her çıqas ev mıntıqe ciyek, weke tendûra agır, kaska xwinê û bazara mırınê be ji; her çıqas bıhgehên balafıran, dewsa topan, tankan, fuzan û bomban be ji, qetliamên waha kêm hatıne kırın. Bombê kimyê kêm lı ser gelê sıvil hatıne barandın. Jı şerê cihanê ya duwe-

(Dumahik rûpel 8'an da)

ROJ DÊ HILÊ

Hêj çavên mın,
Jı rondıkên kela dızê dışılın.
Ax ofên Leyla Qasım û Kurdıstan Zaxoli,
Dı guhên mın da deng vedane.
Dest û pên zarokên mın,
Lı Ziwe yê lı axê dıgevızin.
Ooh Helepçe
Hooo gola xwinê.
Hooo dayina şehida.
Bıhar û jin hevûdı dıgrın,
Çıma zarokên te lı Newroza dımırın?
5000 bışkoj te werandın,
Lı nav dılê brindar da
Jan û ax te raçandın.
Lê ez û dıjmın tev dızanın,
Çend tarıstana şevê dıjwar be,
Cihan tevnê xwe yê reş vehine,
Ew mızginiyên hatına rojine.
Evca nêzike lı warê mın dê roj hılê,
Êdi lı ser diwarên tewalêtan nanıvısım,
Bımre zordar û koledar.
Belki lı ser tirojkên rojê,
Lı ser livên geşhıstêran,
Lı dewr û berên rûyê heyvê,
Dê nıvısım.
Lı cergê asmani,
Lı ser hemi çiyayên bılınd,
Nav dılê gışt azadi xwazan,
Lı ser singên zarokan,
Ala serbılindiyê dıraçinım.
Heval Remezan ji,
Lı welatê xwe û tembûra xwe,
Şina 'demê mın tu diti Nesrin' û,
Çend awazên jan jê dıbarın,
Dê lı gel bılbılên şeyda,
Sırûda aştiyê bıxwine,
Şina 'kine em?'
Çiroka Mem û Zinê dê vexwinım.
Zarokên me, Zarên Helepçe,
Bê tırs,
Jı tanq û kimi û fıroka,
'Serkê zavayi'
Bo Ferhad û Şêrinê,
Hêdi hêdi bılorinın.
Evca kew,
Lı ser kopkên çiykên welatê mın,
Lı jêr tavkên roja serbestiyê,
Awazên şeyda dê vexwinın.

JİNDAR DİHOKİ

Mercên aboneti : 6 Mehi 10 DM, sali 20 DM
Abone Şartları : 6 Aylık 10 DM, yıllık 20 DM

Hesap No : Postchekamt Frankfurt
Konto-Nr. : 405767—606

DENGÊ KOMKAR

Xwedi : Federasyona Komelên Karkerên Kurdıstan lı Elmanya Federal
Navnışan : 5000 KÖLN, Burgunderstr. 35-37 Elmanya Federal
Berpırsiyar : A. SAYDAM

IMPRESSUM
Herausgeber KOMKAR
Föderation der Arbeitervereine aus Kurdistan in der BRD e.V.
Verantwortlicher Chefredakteur:
A. SAYDAM
Druck: Eigendruck